

Sygn. akt I ACa 225/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Joanna Wiśniewska-Sadowska

Sędziowie: SA Beata Kozłowska (spr.)

SO del. Agnieszka Wachowicz-Mazur

Protokolant: starszy sekr. sądowy Marta Puskarska

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2020 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. K., M. G., U. K., A. K. i J. K. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa – Ministrowi (...) – poprzednio Ministrowi (...)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 6 grudnia 2018 r., sygn. akt I C 393/17

I. zmienia zaskarżony wyrok częściowo w ten sposób, że:

- określa jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa zobowiązaną do zapłaty jako Ministra (...),

- w punkcie pierwszym lit. a - e oddala powództwo każdego z powodów o odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonych na ich rzecz kwot za okres od dnia 26 lipca 2017 r. do dnia 6 grudnia 2018 r.;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. ustala, że całość kosztów postępowania apelacyjnego ponosi pozwany i pozostawia ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Okręgowym w Warszawie.

Agnieszka Wachowicz-Mazur Joanna Wiśniewska-Sadowska Beata Kozłowska

Sygn. akt I ACa 225/19

UZASADNIENIE

Powodowie K. K., M. G., U. K., A. K. i J. K. (1) pozwem z 25 kwietnia 2017 r., sprecyzowanym pismem z 25 maja 2017 r., żądali zasądzenia od Skarbu Państwa – Ministra (...) na rzecz:

a) K. K. kwoty 440 608,83 zł,

- b) M. G. kwoty 389 769,35 zł,
- c) U. K. kwoty 146 869,61 zł,
- d) A. K. kwoty 146 869,61 zł,
- e) J. K. (1) kwoty 146 869,61 zł

wraz z odsetkami ustawowymi od wymienionych kwot od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania za szkodę wyrządzoną wydaniem wadliwej decyzji administracyjnej. Równocześnie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że są następcami prawnymi właściciela przedsiębiorstwa pod nazwą (...) w S., w gminie D., w powiecie (...), które zostało znacjonalizowane na podstawie decyzji Ministra (...) z dnia 16 stycznia 1962 roku, którą Minister (...) w dniu 5 kwietnia 2007 roku uznał za wydaną z naruszeniem prawa (nr (...)). Powodowie podnieśli, że w 2014 roku zawezwali pozwanego do próby ugodowej. Jako podstawę prawną roszczenia wskazali art. 160 § 1 k.p.a., ewentualnie art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c. Powodowie wskazali, że wysokość żądań wyliczyli na podstawie ekspertyzy z dnia 31 marca 2017 roku, przy uwzględnieniu udziałów w prawach poprzedników każdego z powodów.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie na swoją rzecz od każdego z powodów kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powołując się na przekroczenie 3-letniego okresu, liczonego od dnia decyzji Ministra (...) i Ministra (...) i 10-letniego okresu przedawnienia, liczonego od wskazanego przez powodów orzeczenia z 1962 roku. Zakwestionował wystąpienie szkody, jej wysokości oraz związku przyczynowego między szkodą a orzeczeniem wskazanym jako źródło szkody. Pozwany zakwestionował legitymację czynną powodów. Wskazał, że stwierdzenie bezprawności decyzji z 1949 roku i 1962 roku wywołało przywrócenie stanu poprzedniego, zatem wszelkie roszczenia powodów winny zostać skierowane do (...), które przejęło składniki znacjonalizowanego przedsiębiorstwa. Stwierdził, że z uwagi na odszkodowawczy charakter roszczenia i ustalenie przez Sąd wysokości odszkodowania według cen z daty orzekania (art. 363 § 2 k.c.) odsetki od zasądzonej kwoty mogą zostać orzeczone od dnia wydania wyroku.

Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie:

I. zasądził od Skarbu Państwa – Ministra (...) na rzecz:

- a) **K. K. kwotę 289 745 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 lipca 2017 r. do dnia zapłaty,**
- b) **M. G. kwotę 256 312 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 lipca 2017 r. do dnia zapłaty,**
- c) **U. K. kwotę 96 581 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 lipca 2017 r. do dnia zapłaty,**
- d) **A. K. kwotę 96 581 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 lipca 2017 r. do dnia zapłaty,**
- e) **J. K. (1) kwotę 96 581 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 lipca 2017 r. do dnia zapłaty;**

II. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

III. obciążył Skarb Państwa – Ministra (...) kosztami procesu i kosztami sądowymi w 66% oraz K. K., M. G., U. K., A. K. i J. K. (1) w pozostałym zakresie, i pozostawia szczegółowe wyliczenie ww. kosztów referendarzowi sądowemu .

Swe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i następujących ocenach prawnych:

Przedsiębiorstwo (...) w S., w gminie D., powiecie (...) stanowiło własność K. K..

Minister (...) ustanowił z dniem 17 stycznia 1949 r. przymusowy zarząd państwowy nad wyżej wymienionym przedsiębiorstwem, powołując się na dekret z dnia 16 grudnia 1918 r. w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego. W skład Przedsiębiorstwa (...) w S. wchodziły przedmioty wymienione w protokole z dnia 24 stycznia 1949 r.

Orzeczeniem z dnia 16 stycznia 1962 r., oznaczonym numerem (...), Minister (...) stwierdził, że przedsiębiorstwo (...) w S., które stanowiło własność K. K., przeszło z dniem 8 marca 1958 r. na własność Skarbu Państwa w całości.

K. K. zmarł 10 czerwca 1975 r. Spadek po nim na podstawie ustawy nabyli: żona W. K. oraz synowie K. K. i J. K. (2) po 1/3 części każde z nich.

W. K. zmarła 27 października 1991 r. Spadek po niej na podstawie testamentu z 1 marca 1992 r. nabyli:

- a) wnuczka M. K. (1) w 92/100 części,
- b) syn K. K. w 4/100 części,
- c) syn J. K. (2) w 4/100 części.

W dniu 3 sierpnia 1996 r. M. K. (1) zawarła związek małżeński z A. G. i przyjęła nazwisko męża.

Decyzją z 5 kwietnia 2007 r. Minister (...) stwierdził nieważność zarządzenia Ministra (...) z dnia 17 stycznia 1949 r., w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad przedsiębiorstwem (...) w S.. Minister stwierdził, że zarządzenie zostało wydane z rażącym naruszeniem prawa ponieważ przejęcie przedsiębiorstwa nie uzasadniał interes państwa i nie groził mu bezruch. Równocześnie Minister przekazał zbadanie zgodności z prawem decyzji Ministra (...) z 16 stycznia 1962 r. następcy prawnemu organu, który wydał decyzję – Ministrowi (...).

J. K. (2) zmarł 28 września 2008 r. Spadek po nim na podstawie ustawy nabyli: żona U. K. oraz córki A. K. i J. K. (1) po 1/3 części każda z nich.

Decyzją z dnia 25 lutego 2011 r. Minister (...) stwierdził nieważność orzeczenia Ministra (...) z 16 stycznia 1962 r. ((...)) jako wydanego z rażącym naruszeniem prawa.

W dniu 22 lutego 2014 r. K. K., M. G., U. K., A. K. i J. K. (1) złożyli do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie wniosek o zawezwanie Skarbu Państwa do próby ugodowej. Przedmiotem ugody miały być odszkodowania za szkodę i utracone korzyści powstałe w wyniku niezgodnej z prawem nacjonalizacji przedsiębiorstwa (...) w S.. Na wyznaczonym na dzień 25 kwietnia 2014 r. posiedzeniu pojednawczym ugody nie zawarto.

Wartość przedsiębiorstwa (...) w S., w gminie D., powiecie (...), według jego stanu na dzień 17 stycznia 1949 r. i cen aktualnych wynosi 835 800 zł

Sąd Okręgowy wskazał, że ustalając wysokość odszkodowania oparł się na dowodzie z opinii biegłego sądowego z zakresu mechaniki, maszyn i urządzeń, kosztów, wyceny maszyn, jakości remontów maszyn i urządzeń M. K. (2), którą

uznał za rzetelną i przekonującą. Biegły objął wyceną ruchomości wymienione w protokole z dnia 24 stycznia 1949 r., który określał rzeczy przejęte w zarząd przymusowy przez Skarb Państwa.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie. Za podstawę prawną roszczeń powodów uznał art. 160 k.p.a., gdyż wadliwa decyzja nacjonalizacyjna, na którą powołują się powodowie, jako źródło doznanej szkody, tj. orzeczenie Ministra (...) z 16 stycznia 1962 r. ((...)), została wydana przed dniem 1 września 2004 r.

Do przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną wydaniem decyzji administracyjnej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, należą stwierdzenie przez organ nadzorczy niezgodności decyzji z prawem lub jej nieważności, wykazanie przez poszkodowanego zaistnienia szkody i jej rozmiaru oraz związku przyczynowego między szkodą a wydaniem decyzji uznanej za nieważną lub za wydaną z naruszeniem prawa.

Sąd w postępowaniu cywilnym jest związany ostateczną decyzją administracyjną. Oznacza to, że sąd jest obowiązany uwzględnić stan prawny wynikający z osnowy ostatecznej decyzji administracyjnej, który stanowi element stanu faktycznego sprawy. Nie może go pominąć ani inaczej odnieść się do tego stanu niż uczynił to organ administracyjny. Treść decyzji, czyli rozstrzygnięcie (osnowa) zawiera ustalenie konsekwencji stosowanego przepisu prawa materialnego. Uzasadnienie, nie jest częścią składową rozstrzygnięcia (art. 107 § 1 k.p.a.). W postępowaniu cywilnym sądy nie są władne badać prawidłowości podjęcia decyzji administracyjnej, w szczególności czy istniały przesłanki, które w świetle przepisów prawa materialnego, stanowiły podstawę jej podjęcia. Związanie to ma miejsce niezależnie od treści uzasadnienia decyzji, ponieważ w zakresie objętym treścią rozstrzygnięcia jest ona - bez względu na motywy jej podjęcia - wyrazem stanowiska organu administracji publicznej. Wynika to z przewidzianego w obowiązującym prawie rozgraniczenia między drogą sądową i drogą administracyjną, którego konsekwencją jest niemożność rozstrzygania przez sąd powszechny wszelkich kwestii należących do drogi administracyjnej. W tym znaczeniu sąd orzekający o roszczeniu odszkodowawczym, przewidzianym w art. 160 § 1 k.p.a. jest związany decyzją nadzorczą, stwierdzającą nieważność decyzji lub jej wydanie z naruszeniem prawa.

Fakt, iż decyzja administracyjna została wydana z rażącym naruszeniem prawa, przesądza o bezprawności i winie funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonych mu czynności. Spełniona została przesłanka określona w art. 160 § 1 k.p.a., ponieważ wadliwość prawna orzeczenia Ministra (...) z 16 stycznia 1962 r., stwierdzająca przejście na własność Państwa przedsiębiorstwa (...) w S. została potwierdzona decyzją Ministra (...) z dnia 25 lutego 2011 r.

Przy bezspornym fakcie wydania wadliwej decyzji z dnia 16 stycznia 1962 r. na stronie powodowej ciążył obowiązek wykazania pozostałych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, a zatem faktu powstania szkody (i jej rozmiarów) oraz istnienia normalnego związku przyczynowego pomiędzy ową szkodą a zdarzeniem, które ją wywołało.

Unormowanie zawarte w art. 361 § 1 k.c. opiera się na teorii adekwatnego związku przyczynowego (przyczynowości adekwatnej), w wersji obiektywnej, zwanego też „normalnym związkiem przyczynowym”. Teoria ta zakłada, że związek przyczynowy zachodzi tylko wtedy, gdy w grupie wszystkich przyczyn i skutków mamy do czynienia jedynie z takimi przyczynami, które normalnie powodują określone skutki. Nie wystarczy więc stwierdzić istnienie związku przyczynowego jako takiego, lecz należy stwierdzić, że chodzi o następstwa normalne (a nie niezwykle, nadzwyczajne). Ogólnie rzecz ujmując, następstwo ma charakter normalny wtedy, gdy w danym układzie stosunków, w zwyczajnym biegu spraw określony skutek można uznać za zwykłe następstwo danego zdarzenia; typowym jest skutek występujący w zwykłym porządku rzeczy, taki, który na podstawie zasad doświadczenia życiowego można uznać za charakterystyczny dla danej przyczyny jako jej normalny rezultat.

Powodowie, będący następcami prawnymi właścicieli znacjonalizowanej nieruchomości, na skutek wadliwej decyzji, którą przejęto przedsiębiorstwo na rzecz Państwa, ponieśli rzeczywistą szkodę, rozumianą jako powstałą wbrew ich woli różnicę między obecnym ich stanem majątkowym a stanem, jaki zaistniałby, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Konsekwencją wydania decyzji z dnia 16 stycznia 1962 r. było odjęcie K. K. przedsiębiorstwa (...) w S., co oznacza, że wskutek tej czynności jego stan majątkowy uległ zmniejszeniu. Sąd stwierdził, że pomiędzy faktem wydania bezprawnej decyzji, na podstawie której doszło do odjęcia poprzednikowi powodów określonego mienia,

a jego utratą występuje normalny związek przyczynowy w znaczeniu powyżej zdefiniowanym. Władcze zachowanie organu państwowego doprowadziło do pozbawienia własności określonego prawa majątkowego.

Konkludując, Sąd Okręgowy uznał, że skoro stwierdzone zostało we właściwym postępowaniu administracyjnym, iż nie zaistniały przesłanki do wydania analizowanej decyzji nacjonalizacyjnej, przez co była ona niezgodna z prawem w stopniu powodującym jej nieważność, to alternatywnym, zgodnym z prawem postępowaniem organu państwowego było niewydanie decyzji w odniesieniu do prawa majątkowego przysługującego poprzednikowi prawnemu powodów. W konsekwencji gdyby organ państwowy wydał orzeczenie zgodne z prawem to nie nastąpiłby skutek w postaci utraty przez nich przedmiotowego prawa własności przedsiębiorstwa.

Ustalenie rozmiaru szkody majątkowej, podlegającej naprawieniu, zgodnie z art. 361 § 2 k.c., w chwili orzekania (art. 316 § 1 k.p.c.), dokonywane jest według „teorii różnicy” (metody dyferencyjnej). Polega ona na porównaniu dwóch stanów majątkowych: tego, w jakim poszkodowany rzeczywiście się znajduje wskutek wystąpienia zdarzenia szkodzącego, z tym, w jakim znajdowałby się, gdyby zdarzenie szkodzące nie nastąpiło. Z art. 363 § 2 k.c. oraz podstawowej zasady, że nikt nie może bogacić się na własnej szkodzie, wywiedziona jest konieczność ustalenia odszkodowania z uwzględnieniem wszelkich okoliczności, mających wpływ na jego wysokość.

Szkoda rzeczywista (*damnum emergens*), jaką ponieśli powodowie wyraża się w uszczerbku majątkowym, polegającym na odjęciu ich poprzednikowi prawnemu własności przedsiębiorstwa – kamieniołomu położonego w S., a jej wysokość wyznacza wartość tego prawa ustalona według jego stanu na 17 stycznia 1949 r., a cen z chwili wydawania opinii, tj. 835 800 zł.

Pierwszy skutek, a więc strata w majątku, nastąpiła w chwili wydania zarządzenia przez Ministra (...) z dnia 17 stycznia 1949 r. w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad kamieniołomem poprzednika prawnego powodów, co uniemożliwiło im funkcjonowanie w granicach posiadanego prawa. To sprawia, że stan składników przedsiębiorstwa, za które obecnie powodowie dochodzą odszkodowania, należało ustalać na datę tego zarządzenia.

Ustalając wysokość należnego powodom odszkodowania Sąd oparł się na opinii biegłego. Sąd pomniejszył jednak wskazaną w opinii wartość składników majątkowych przedsiębiorstwa o gryzak duży z sortownikiem (o wartości 119 700 zł), gryzak granulator z segregatorem (o wartości 89 800 zł) i granulator (o wartości 71 800 zł). W protokole przejęcia z 24 stycznia 1949 r. znalazło się stwierdzenie, że K. K. oświadczył, że budynek do urządzeń gryzowych, w którym znajdowały się wyżej wymienione urządzenia, nie wchodził w skład jego przedsiębiorstwa. Sąd uznał, że obecna wartość przedsiębiorstwa, uwzględniając jego stan na 1949 rok, wynosi 835 800 zł.

Następnie Sąd uwzględnił udział każdego z powodów w spadku po byłym właścicielu przedsiębiorstwa i zasądził na rzecz:

- a) K. K. kwotę 289 745 zł ($312/900 \times 835\ 800$ zł),
- b) M. G. kwotę 256 312 zł ($276/900 \times 835\ 800$ zł),
- c) U. K. kwotę 96 581 zł ($104/900 \times 835\ 800$ zł),
- d) A. K. kwotę 96 581 zł ($104/900 \times 835\ 800$ zł),
- e) J. K. (1) kwotę 96 581 zł ($104/900 \times 835\ 800$ zł).

Odsetki ustawowe za opóźnienie zasądzono na podstawie art. 481 k.c. przyjmując za datę wymagalności dla kwot odszkodowania zgłoszonych w pozwie czternasty dzień po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu, stosując art. 455 k.c. Dopiero bowiem w pozwie powodowie jednoznacznie wskazali wysokość i tytuł, na podstawie którego żądają wypłacenia odszkodowania. W zawezwaniu do próby ugodowej powodowie żądali łącznych kwot z tytułu szkody rzeczywistej i utraconych korzyści. Nie rozdzielili podstaw żądania. Dlatego Sąd doszedł do przekonania, iż pozwany

przed doręczeniem mu odpisu pozwu nie wiedział, jakiego dokładnie odszkodowania powodowie spodziewali się otrzymać z tytułu rzeczywiście poniesionej szkody.

W pozostałym zakresie roszczenia odszkodowawcze podlegały oddaleniu.

Sąd Okręgowy wskazał, że nie zasługiwał na uwzględnienie podniesiony przez pozwanego zarzut braku legitymacji czynnej powodów. Decyzje nadzorcze organów administracyjnych z 2007 roku i 2011 roku wiążą sąd, albowiem „w postępowaniu cywilnym niedopuszczalna jest kontrola prawidłowości zastosowania prawa materialnego stanowiącego podstawę wydania decyzji administracyjnej”. W ustalonym przez organy administracyjne stanie faktycznym K. K. był właścicielem znacjonalizowanego mienia, przedsiębiorstwa, kamieniołomu. W zakres stanu faktycznego podlegającego ustaleniu w sprawie o odszkodowanie wchodzi także - jako jego element - sytuacja prawna wywołana decyzją administracyjną. W takim wypadku sąd nie może pominąć stanu prawnego stworzonego przez tę decyzję ani stanąć na stanowisku, że do stanu faktycznego będącego podstawą decyzji administracyjnej należało ustosunkować się inaczej niż uczynił to organ administracyjny. Byłoby to bowiem równoznaczne z niedopuszczalnym kwestionowaniem przez sąd powszechny merytorycznej zasadności decyzji administracyjnej. Zachodzi zatem konieczność przyjęcia stanu prawnego wywołanego decyzją administracyjną i włączenia go do podstawy orzeczenia w sprawie cywilnej. W tym znaczeniu sąd orzekający o roszczeniu odszkodowawczym przewidzianym w art. 160 § 1 k.p.a. jest związany decyzją nadzorczą, stwierdzającą nieważność decyzji lub jej wydanie z naruszeniem prawa. Nadto, powodowie składając do niniejszej sprawy kopie aktów notarialnych i postanowień sądowych wykazali, że K. K. był właścicielem przedsiębiorstwa w S., a oni są jego następcami prawnymi.

Zdaniem Sądu Okręgowego podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczeń nie zasługuje on na uwzględnienie. Stosownie do § 3 art. 160 k.p.a. roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem lat trzech od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem art. 156 k.p.a. albo decyzja, w której organ stwierdził w myśl art. 158 k.p.a., że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 k.p.a. Powodowie legitymują się ostatecznymi decyzjami nadzorczymi zarówno z 2007 jak i 2011 roku. Nie można powódkom czynić zarzutu z tego powodu, iż po otrzymaniu w 2007 r. decyzji Ministra (...), stwierdzającej nieważność zarządzenia Ministra (...) z dnia 17 stycznia 1949 r., nie wystąpili do sądu o zapłatę odszkodowania. W obrocie prawnym pozostawało bowiem jeszcze orzeczenie Ministra (...) z 16 stycznia 1962 r. o przejęciu na własność Państwa przedsiębiorstwa należącego do poprzednika prawnego powodów. Dopiero wyeliminowanie z obrotu prawnego tego orzeczenia, na skutek decyzji Ministra (...) z 25 lutego 2011 r., rozpoczęło bieg terminu przedawnienia. Później, 22 lutego 2014 r. powodowie zawezwali pozwanego do próby ugodowej, które przerwało bieg przedawnienia. Posiedzenie pojednawcze przeprowadzone 25 kwietnia 2014 r. nie doprowadziło do zawarcia ugody. Wniesienie powództwa w dniu 25 kwietnia 2017 r. nastąpiło z zachowaniem terminu ustawowego. Roszczenia ich nie uległy przedawnieniu.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w pkt I w zakresie w jakim uwzględniono powództwo, jak też w pkt III w przedmiocie rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:

1) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 231 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów oraz brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz dokonanie dowolnej jego oceny wbrew regułom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, poprzez pominięcie istotnych dla sprawy okoliczności faktycznych oraz prawnych powodujących nieprawidłowe ustalenie okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jak też poprzez wyprowadzenie wniosków końcowych sprzecznych z zebrany materiałem dowodowym i dokonanie jego oceny z pominięciem zasadniczych okoliczności, co miało wpływ na wynik sprawy, prowadząc do niewłaściwego przyjęcia, że roszczenie strony powodowej (nawet jeżeli istnieje, co pozwany kwestionował) nie uległo przedawnieniu, jak też, iż pozwany Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą odnośnie ruchomości objętych decyzjami, których nieważność stwierdzono, i przyjęcie, że powodom należy się odszkodowanie

od pozwanego Skarbu Państwa, w szczególności w wysokości nie znajdującej oparcia według stanu składników majątkowych przedsiębiorstwa (m.in. przy braku wykazania, że wskazane przez stronę powodową składniki ruchome przedsiębiorstwa stanowiły własność poprzednika prawnego powodów), co miało wpływ na wynik sprawy, prowadząc do niewłaściwego przyjęcia, że istnieje adekwatny związek przyczynowy pomiędzy wadliwą decyzją a szkodą, a pozwany Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą której miernikiem jest wartość prawa ruchomości objętych Zarządzeniem o zarządzie z 1949 r.

2) art. 233 § 1 k.p.c. związku z art. 278 k.p.c. w związku z art. 232 k.c. polegające na błędnej ocenie materiału dowodowego, prowadzącej do ustalenia wysokości odszkodowania obejmującego wartości składników majątkowych (ruchomości) i uznaniu, iż sporządzona w sprawie opinia o ich wartości stanowią wiarygodny dowód mogący stanowić podstawę ustaleń w zakresie ich wartości;

3) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak wyczerpującego odniesienia się do wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a w szczególności niewyjaśnienie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia motywów, dla których są uznał zasadność roszczeń powodów wobec pozwanego Skarbu Państwa, jak też w oparciu o jakie wnioski Sąd ustalił, że zachodzi jakakolwiek obiektywna zależność, tj. adekwatny związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniami szkodzącymi w postaci ustanowienia nad przedsiębiorstwem przymusowego zarządu państwowego w 1949 r., skutków wejścia w życie ustawy z 1958 r. oraz decyzji z 1962 r. stwierdzającej jego przejście na własność Państwa, a wskazywaną przez powodów szkodą dotyczącą szkodą dotyczącą utraty ruchomości, które według stanowiska strony powodowej stanowiły własność ich poprzednika prawnego, jak też poprzez brak odniesienia się do zarzutów pozwanego odnośnie przedawnienia;

4) art. 316 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. przez bezzasadne uznanie przez Sąd I instancji, iż miarodajną okolicznością faktyczną dla rozpoczęcia biegu odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w zapłacie odszkodowania za uszczerbek, jest data doręczenia pozwu (w ocenie Sądu I instancji termin spełnienia świadczenia upływał w 14 dni od daty doręczenia pozwu),

II. Naruszenie prawa materialnego, tj.:

1) art. 160 § 1 § 2 i § 6 k.p.a. w związku z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692) oraz art. 123 § 1 pkt 1 k.c. oraz art. 117 § 1 i § 2 k.c., poprzez jego niezastosowanie, co doprowadziło do błędnego nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia dochodzonego roszczenia;

2) art. 361 § 2 k.c. i art. 363 § 1 i § 2 k.c. w związku z art. 6 k.c. w związku z art. 160 § 1 i § 2 k.p.a. w związku z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692) poprzez błędną wykładnię niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu istnienia wystąpienia przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego Skarbu Państwa w szczególności w postaci występowania normalnego związku przyczynowego pomiędzy nieważnym Zarządzeniem o zarządzie z 1949 r. a szkodą wskazywaną przez powodów w postaci utraty składników ruchomych przedsiębiorstwa, jak też wadliwym ustaleniu wysokości odszkodowaniu według stanu z daty Zarządzenia o zarządzie z 1949 r., co w konsekwencji doprowadziło do bezzasadnego obciążenia pozwanego Skarbu Państwa odpowiedzialnością odszkodowawczą w tym zakresie;

3) art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 363 § 1 i § 2 k.c., art. 359 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. w związku z art. 316 k.p.c., poprzez wadliwe przyjęcie, że stronie powodowej przysługują odsetki od pieniężnego świadczenia odszkodowawczego od daty wcześniejszej niż data wyrokowania, a pozwany pozostaje w opóźnieniu w stosunku do powodów od dnia czternastego po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu, gdy tymczasem wysokość szkody jest ustalana na dzień wyrokowania i od tego dnia powinny zostać zasądzone odsetki, to jest poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na ustaleniu i zasądzeniu odszkodowania według cen z daty orzekania przy jednoczesnym zasądzeniu odsetek od tak ustalonego odszkodowania począwszy od daty wcześniejszej niż data ustalenia odszkodowania.

Pozwany wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości o obciążenie powodów kosztami procesu, ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, w każdym z przypadków wnosząc o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm prawem przewidzianych, w tym o zasądzenie odrębnie, na podstawie art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r. poz. 2261) od powodów na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługiwała na uwzględnienie jedynie w niewielkim zakresie.

Pozwany w swej apelacji zakwestionował stanowisko Sądu Okręgowego co do zasadności roszczeń powodów. Zarzuty podniesione w apelacji koncentrują się na kilku zasadniczych kwestiach, stanowiących główną oś niniejszego sporu.

Pierwszą z nich jest kwestia zasadności podniesionego w sprawie zarzutu przedawnienia roszczenia powodów. Sąd Okręgowy uznał bowiem podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia za niezasadny. Odniesienie się do zasadności tego zarzutu wymaga wskazania decyzji, którą należy uznać za źródło szkody. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dość niekonsekwentnie wskazał z jednej strony, że wadliwą decyzją wywołującą szkodę było orzeczenie Ministra (...) z dnia 16 stycznia 1962 r., której konsekwencją było odjęcie ówczesnemu właścicielowi własności przedsiębiorstwa (...), z drugiej strony wskazał, że szkoda rzeczywista obejmuje wartość utraconego w dniu 17 stycznia 1949 r. prawa do przedsiębiorstwa, bowiem pierwszy skutek, a więc strata w majątku nastąpiła z chwilą wydania zarządzenia przez Ministra (...) z dnia 17 stycznia 1949 r. w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad kamieniołomem.

Kwestia tego, jaka decyzja, w przypadku bezprawnej nacjonalizacji przedsiębiorstwa, jest źródłem szkody, nie jest jednolicie rozstrzygana w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

W przywoływanym przez pozwanego wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2016 r. (sygn. akt I CSK 575/15), wydanym w sprawie o zbliżonym stanie faktycznym, zawarta została analiza skutków prawnych wydania zarządzenia w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego. W pierwszej kolejności Sąd Najwyższy wskazał, że „przez szkodę rozumie się uszczerbek na dobrach prawnie chronionych. Szkodą jest wobec tego nie tylko pozbawienie właściciela przysługującego mu prawa, ale także pozbawienie go możliwości wykonywania przysługujących mu uprawnień”. Następnym ustanowienia w oparciu o art. 1 ust. 3 dekretu z 16 lutego 1918 r. w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego (Dz. Pr.P.P. Nr 21, poz. 67 ze zm.) zarządu nad przedsiębiorstwem poprzednika prawnego powoda, było włączenie tego przedsiębiorstwa w sferę gospodarki uspołecznionej, z czym wiązała się utrata przez dotychczasowego właściciela możliwości korzystania ze składników wchodzących w skład tego przedsiębiorstwa oraz uprawnienia do rozporządzania nimi, a także pobierania pożytków. To stanowisko zostało zaakcentowane w wyroku z dnia 29 marca 2017 r. I CSK 412/16, w którym Sąd Najwyższy wskazał, że ustanowienie zarządu przymusowego z naruszeniem przepisów dekretu z dnia 16 grudnia 1918 r. może być uznane za zdarzenie wyrządzające szkodę nawet w sytuacji, w której wydana została decyzja nacjonalizacyjna na podstawie art. 2 ustawy z dnia 25 lutego 1958 r. Konsekwencją ustanowienia zarządu przymusowego była bowiem utrata - ex lege - tytułu prawnego do mienia wchodzącego w skład przedsiębiorstwa. W konkretnym stanie faktycznym decyzja taka nie została wydana, co, z uwagi na fakt rozdysponowania (rozproszenia) składników majątkowych objętego zarządem przedsiębiorstwa, jest w pełni zrozumiałe.

Z kolei w jednym z ostatnich orzeczeń, tj. wyroku z dnia 13 grudnia 2019 r. o sygn. I CSK 546/18 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że z chwilą ustanowienia zarządu państwowego nad ich przedsiębiorstwem poprzednicy prawni powodów zostali pozbawieni wyłącznie dochodów z przedsiębiorstwa i możliwości korzystania ze składników mienia wchodzących w jego skład, ale tytuł prawny do nich utracili dopiero w momencie wydania decyzji stwierdzającej - jak

się okazało - z rażącym naruszeniem prawa, że własność tego przedsiębiorstwa przechodzi na rzecz Skarbu Państwa. Sąd Najwyższy tę ostatnią decyzję uznał za źródło szkody wyrządzonej bezprawną nacjonalizacją przedsiębiorstwa.

Ze zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego wynika, że K. K., poprzednik prawny powodów, z chwilą wydania zarządzenia z dnia 17 stycznia 1949 r. utracił definitywnie możliwość zarządzania własnym przedsiębiorstwem (...). Nigdy też nie odzyskał utraconego mienia. Orzeczeniem z dnia 16 stycznia 1962 r., oznaczonym numerem (...), Minister (...) stwierdził, że przedsiębiorstwo (...) w S., które stanowiło własność K. K., przeszło z dniem 8 marca 1958 roku na własność Skarbu Państwa w całości. Wówczas poprzednik prawny powodów utracił własność przedsiębiorstwa.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w przypadku bezprawnej nacjonalizacji przedsiębiorstwa, należałoby przyjąć, że do powstania szkody doprowadziły oba orzeczenia, tj. zarządzenie Ministra (...) z dnia 17 stycznia 1949 r. w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad kamieniołomem, na skutek którego poprzednik prawny powodów utracił możliwość zarządzania własnym przedsiębiorstwem oraz orzeczenie Ministra (...) z dnia 16 stycznia 1962 r., którego konsekwencją było odjęcie ówczesnemu właścicielowi przedsiębiorstwa. Między wydaniem tych orzeczeń a szkodą, której kompensaty domagają się powodowie, istnieje adekwatny związek przyczynowy (art. 361 § 1 k.c.), który w okolicznościach sprawy miał charakter wieloczłonowy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 grudnia 2017 r. I ACa 1534/16). Wadliwe orzeczenie o ustanowieniu przymusowego zarządu państwowego z dnia 17 stycznia 1949 r., stworzyło przesłanki dla kolejnego zdarzenia – przejścia własności przedsiębiorstwa na rzecz Skarbu Państwa - stwierdzonego orzeczeniem z dnia 16 stycznia 1962 r. Niezgodne z prawem orzeczenia nacjonalizacyjne były podstawą rozporządzenia składnikami przedsiębiorstwa, co spowodowało, że - ze względu na nieodwracalne skutki prawne - przywrócenie prawa własności składników tego przedsiębiorstwa, którymi rozporządzono, stało się niemożliwe (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2011 r., III CZP 121/10). W tym zakresie zatem zarzuty apelacji kwestionujące istnienie podstaw odpowiedzialności Skarbu Państwa, jak i istnienie związku przyczynowego pomiędzy bezprawnymi orzeczeniami administracyjnymi a utratą przedsiębiorstwa, uznać należy za całkowicie chybione.

Mając zatem na uwadze że do powstania szkody doprowadziły oba ww. orzeczenia, początek biegu terminu przedawnienia należy łączyć ze stwierdzeniem bezprawności obu decyzji nacjonalizacyjnych. Biorąc pod uwagę, że pierwsze orzeczenie nadzorcze zapadło dnia 5 kwietnia 2007 r., a kolejne dopiero 25 lutego 2011 r., przyjąć należy, że bieg terminu przedawnienia należy liczyć od 25 lutego 2011 r. Bieg tego terminu został przerwany złożeniem wniosku o zawezwanie pozwanego do próby ugodowej. Po zakończeniu postępowania w przedmiocie ww. wniosku, ponownie rozpoczął się bieg 3 – letni termin przedawnienia, lecz nie upłynął on do daty wytoczenia powództwa o odszkodowanie. Zatem zarzuty apelacji kwestionujące nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia należy uznać za niezasadne.

Nie ma przy tym racji pozwany zarzucając, że błędne jest stanowisko Sądu Okręgowego, iż wniosek o zawezwanie do próby ugodowej przerwał bieg terminu przedawnienia. Z wniosku tego jednoznacznie wynika, że powodowie domagali się odszkodowania za utracone przedsiębiorstwo, zatem możliwa jest identyfikacja roszczenia, którego wniosek ten dotyczył. Powodowie wskazali we wniosku zarówno kwotę żądanego odszkodowania, jak i jego podstawę faktyczną.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego nawet gdyby podzielić pogląd Sądu Najwyższego zaprezentowany w wyroku z dnia 8 lipca 2016 r. (sygn. akt I CSK 575/15), że źródłem szkody jest zarządzenie o objęciu przedsiębiorstwa w zarząd przymusowy, to i tak brak byłoby podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa, jak tego oczekuje pozwany, bowiem podniesienie zarzutu przedawnienia należałoby uznać za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Decyzją z 5 kwietnia 2007 roku Minister (...) stwierdził nieważność zarządzenia Ministra (...) z dnia 17 stycznia 1949 r., w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad przedsiębiorstwem (...) w S.. Minister stwierdził, że zarządzenie zostało wydane z rażącym naruszeniem prawa, ponieważ przejęcia przedsiębiorstwa nie uzasadniał interes państwa i nie groził temu przedsiębiorstwu bezruch. Nie można tracić z pola widzenia, że równocześnie Minister przekazał zbadanie zgodności z prawem decyzji Ministra (...) z 16 stycznia 1962 r. następcy prawnemu organu, który wydał decyzję – Ministrowi (...) i decyzja nadzorcza Ministra (...) w tym zakresie została wydana 25

lutego 2011 r. Decyzja z dnia 5 kwietnia 2007 r. Ministra (...) nie zakończyła postępowania co do decyzji Ministra (...) z 16 stycznia 1962 r., gdyż toczyło się postępowanie sędow-administracyjne, w trakcie którego wydane w tym przedmiocie decyzje były uchylane, a postępowanie nadzorcze co do decyzji z dnia 16 stycznia 1962 r., zakończyło się ostatecznie decyzją z 25 lutego 2011 r. Co istotne, w uzasadnieniu decyzji z 5 kwietnia 2007 roku Minister (...) stwierdził, że zarządzenie Ministra (...) z dnia 17 stycznia 1949 r. /znak: (...)/ nie rodziło skutku rzeczowego, a jedynie ograniczało prawo swobodnego dysponowania ww. przedsiębiorstwem przez jego właściciela. Minister wskazał, że decyzją wywołującą skutek rzeczowy w postaci przejścia prawa własności przedsiębiorstwa i jego poszczególnych składników majątkowych na rzecz Państwa było, wydane w trybie ustawy z dnia 25 lutego 1958 r. - orzeczenie Ministra (...) z dnia 16 stycznia 1962 r., znak: OR2- 832/5/47/52, zatem jedynie organ właściwy do oceny legalności tego orzeczenia może dokonać oceny skutków jakie spowodowało upaństwowienie ww. przedsiębiorstwa. Minister (...) wskazał, że ocena legalności decyzji z 1962 r. należy do następcy prawnego ministra, który wydał decyzję z 1962 r. i w związku z tym, sprawa została przekazana Ministrowi (...). Ostatecznie decyzją wydaną dopiero 25 lutego 2011 r. stwierdzono nieważność orzeczenia Ministra (...) z 16 stycznia 1962 r. (...) jako wydanego z rażącym naruszeniem prawa.

W tym stanie rzeczy, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie można powodom czynić zarzutu, że dysponując już decyzją Ministra (...) z 5 kwietnia 2007 r. podejmowali dalsze kroki w celu uzyskania decyzji nadzorczej stwierdzającej wydanie z naruszeniem prawa decyzji Ministra (...) z 16 stycznia 1962 r.

Powodowie przed upływem 3-letniego terminu przedawnienia złożyli wniosek o zawezwanie do próby ugodowej, a następnie przed upływem kolejnego 3-letniego terminu liczonego od zakończenia postępowania w przedmiocie ww. wniosku, wszczęli niniejsze postępowanie.

Pozwany w swej apelacji zakwestionował również ustalenia Sądu Okręgowego co do wysokości szkody poniesionej przez poprzednika prawnego powodów poczynione w oparciu o opinię biegłego M. K.. Podnosząc zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 278 k.p.c. w związku z art. 232 k.c. zarzucił błędną ocenę materiału dowodowego, prowadzącą do ustalenia wysokości odszkodowania obejmującego wartości składników majątkowych (ruchomości) i uznaniu, iż sporządzona w sprawie opinia o wartości tych składników, stanowi wiarygodny dowód. W uzasadnieniu tego zarzutu poza wskazywaniem, że powodowie nie przedstawili żadnego dowodu na przysługiwanie ich poprzednikowi prawnemu własności składników przejętego przedsiębiorstwa, pozwany nie wskazał żadnych powodów, które miałyby poważać opinię biegłego. Odnosząc się zatem do zaprezentowanej w apelacji argumentacji wskazać należy, że w sytuacji, gdy w dacie przejęcia przedsiębiorstwa w zarząd nie kwestionowano tego, że poszczególne składniki wyceniane przez biegłego stanowiły składniki przedsiębiorstwa należące do poprzednika prawnego powodów i składniki te zostały ujęte w protokole nie jako przedmiot innych praw rzeczowych, lecz jako własność właściciela przedsiębiorstwa, a protokół jest dowodem na to, jakie składniki zostały przejęte przez państwo w przymusowy zarząd, to zdaniem Sądu Apelacyjnego, należy przyjąć co najmniej domniemanie faktyczne, że składniki przedsiębiorstwa, które zostały w protokole opisane bez wskazania, iż stanowią własność osób trzecich, stanowiły własność właściciela przedsiębiorstwa przejmowanego w przymusowy zarząd. Ciężar obalenia tego domniemanie spoczywa na pozwanym, który poza ogólnikowym poddawaniem w wątpliwość przysługiwanie ówczesnemu właścicielowi przedsiębiorstwa prawa własności tych składników, nie przedstawił żadnej innej argumentacji, a tym bardziej dowodów, które pozwalałyby na przyjęcie, że poprzednik prawnego powodów nie był właścicielem tych składników.

Nie ma przy tym racji pozwany wskazując, że przedsiębiorstwo zostało przejęte w przymusowy zarząd przez (...). Zjednoczenie nie miało takich uprawnień. Majątek przedsiębiorstwa należący do poprzednika prawnego powodów został jedynie Zjednoczeniu przekazany po jego przejęciu mocą zarządzenia z dnia 17 stycznia 1949 r. Stwierdzenie nieważności zarządzenia z mocą wsteczną nie pozwala, jak sugeruje pozwany, na przyjęcie, że to Zjednoczenie przejęło przedsiębiorstwo należące do K. K..

Nie ma również racji pozwany domagając się pomniejszenia odszkodowania o zużycie składników przedsiębiorstwa za okres od ustanowienia przymusowego zarządu a przejęciem przedsiębiorstwa na własność Skarbu Państwa, skoro poprzednik prawny powodów tym okresie był całkowicie pozbawiony możliwości korzystania z przedsiębiorstwa.

Pozwany w apelacji podniósł zarzut naruszenia art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 363 § 1 i § 2 k.c., art. 359 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. w związku z art. 316 k.p.c., poprzez wadliwe przyjęcie, że stronie powodowej przysługują odsetki od pieniężnego świadczenia odszkodowawczego od daty wcześniejszej niż data wyrokowania. Sąd Okręgowy w istocie zasądził odsetki od kwot odszkodowania należnych każdemu z powodów od dnia 26 lipca 2017 r., przyjmując za datę wymagalności tych kwot czternasty dzień po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu.

Zarzut ten uznać należy za zasadny. Sąd Apelacyjny uznaje za trafne stanowisko aktualnie zajmowane przez Sąd Najwyższy, wyrażone m.in. w wyroku z 6 września 2017 r., I CSK 15/17, że odsetki ustawowe za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.) w odniesieniu do zobowiązań w istocie niepieniężnych (takimi są zobowiązania o naprawienie szkody), ale ze świadczeniem pieniężnym, jako środkiem umarzania zobowiązania odszkodowawczego, pełnią tę samą funkcję, co regulacja art. 363 § 2 k.c., kompensując spadek wartości należności pieniężnej wywołanej spadkiem cen. Z tej przyczyny data miarodajna dla ustalenia rozmiarów szkody jest zarazem najwcześniejszą możliwą datą początku naliczania odsetek. Przyznanie odsetek od odszkodowania ustalonego według cen z daty orzekania za okres poprzedzający tę datę, prowadziłoby do nieuzasadnionego uprzywilejowania dłużnika kosztem wierzyciela. Nie znajduje też usprawiedliwienia stosowanie równocześnie dwóch mierników równoważących skutki utraty siły nabywczej pieniądza, które prowadzą do podwójnej waloryzacji. Ustalenie odszkodowania następuje z chwilą wydania wyroku, w którym się o nim rozstrzyga, co koresponduje z wyrażoną w art. 316 § 1 k.p.c. zasadą uwzględnienia przez sąd przy wyrokowaniu stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy. Odszkodowanie ustalone według cen z daty wyrokowania, staje się wymagalne z datą wyrokowania i dopiero od tej daty dłużnik pozostaje w opóźnieniu uzasadniającym zapłatę odsetek. Taką wykładnię przyjął Sąd Najwyższy również w postanowieniu z 20 grudnia 2018 r., III CSK 167/18.

Skoro zatem wysokość szkody powodów została ustalona w oparciu o opinię biegłego sporządzoną dopiero w toku niniejszego postępowania, zgodzić się należy z pozwanym, że odsetki winny być zasądzone od daty wyrokowania. Zatem w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok częściowo w punkcie pierwszym litery a) do e) poprzez oddalenie powództwa każdego z powodów o odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonych na ich rzecz kwot za okres od dnia 26 lipca 2017 r. do dnia 6 grudnia 2018 r. Sąd Apelacyjny określił również jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa zobowiązaną do zapłaty jako Ministra (...).

W pozostałym zakresie apelacja pozwanego, jako bezzasadna, została oddalona w oparciu o art. 385 k.p.c.

Sąd Apelacyjny w oparciu o art. 100 zd. drugie k.p.c. ustalił, że całość kosztów postępowania apelacyjnego ponosi pozwany i pozostawił ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Okręgowym w Warszawie.

Agnieszka Wachowicz-Mazur Joanna Wiśniewska-Sadowska Beata Kozłowska